

דף מקורות - פרשת שופטים – המקום

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, ראש חודש אלול תשע"ז
א. דברים יז - 'כי יפלא ממך דבר למשפט.. וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ד' אלוקיך בו. ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט.. ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא ..סנהדרין יד - ; מצאן אבית פגי והמרה עליהן, יכול תהא המראתו המראה ת"ל וקמת ועלית אל המקום מלמד שהמקום גורם. עבודה זרה ח - 'מ' שנה עד לא חרב הבית גלתה סנהדרין וישבה לה בחנות. למאי הלכתא? א"ר יצחק בר אבדימי לומר, שלא דנו דיני קנסות.. אמר רב נחמן בר יצחק לא תימא דיני קנסות, אלא שלא דנו דיני נפשות. מ"ט? כיון דחזו דנפיש להו רוצחין ולא יכלי למידן, אמרו מוטב נגלי ממקום למקום כי היכי דלא ליחייבו, דכתיב ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא, מלמד שהמקום גורם. רש"י - בחנות - מקום בהר הבית וחנות שמו. כי היכי דלא ליחייבו - רוצחים קטלא דאין דנין דיני נפשות אפילו בסנהדרין קטנה שבכל עיר אלא בזמן שהיתה סנהדרין גדולה בישיבתה ובמקום המיוחד לה והוא לשכת הגזית. המקום גורם - לחייב הנדון ואם אינם שם לא ידונו..

ב. בראשית כב - 'וישכם אברהם בבקר.. ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלוקים. ביום השלישי.. וירא את המקום מרחק. ויבאו אל המקום.. ויקרא אברהם שם המקום ההוא ד' יראה אשר יאמר היום בהר ד' יראה. בראשית כח - 'ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו.. וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ד' במקום הזה.. ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה.. ויקרא את שם המקום ההוא בית א-ל..

ג. מלכים א' ח - 'להיות עינך פתחות אל הבית הזה.. אל המקום אשר אמרת יהיה שמי שם לשמע אל התפלה אשר יתפלל עבדך אל המקום הזה. ושמעת אל תחנת עבדך ועמך ישראל אשר יתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מקום שבתך אל השמים.. בהעצר שמים ולא יהיה מטר כי יחטאו לך והתפללו אל המקום הזה ..מלבי"ם .. -אל מקום שבתך אל השמים. שגם בעת שיהיו חוטאים עד שתסלק השכינה ותהיה קבועה בשמים, גם אז ישמע אל תחנתם..

ד. ברכות ל - 'תנו רבנן סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות, יכוין לבו כנגד אביו שבשמים, שנאמר והתפללו אל ה'. היה עומד בחוץ לארץ - יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל שנאמר והתפללו אליך דרך ארצם. היה עומד בארץ ישראל - יכוין את לבו כנגד ירושלים, שנאמר והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת. היה עומד בירושלים - יכוין את לבו כנגד בית המקדש, שנאמר והתפללו אל הבית הזה. היה עומד בבית המקדש - יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים, שנאמר והתפללו אל המקום הזה. היה עומד בבית קדשי הקדשים - יכוין את לבו כנגד (בית) הכפורת. היה עומד אחורי בית הכפורת - יראה עצמו כאילו לפני הכפורת. נמצא עומד במזרח - מחזיר פניו למערב, במערב - מחזיר פניו למזרח, בדרום - מחזיר פניו לצפון, בצפון - מחזיר פניו לדרום. נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד. אמר רבי אבין ואיתימא רבי אבינא מאי קראה - כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות, תל שכל פיות פונים בו.

ה. קדושה -קדוש קדוש קדוש ד' צ-באות מלא כל הארץ כבודו. ברוך כבוד ד' ממקומו. ימלוך ד' לעולם אלוקיך ציון לדוד ודור הללוי-ה. איה מקום כבודו להעריצו. ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו המיחדים שמו.. ממקומך מלכנו תופיע..

ו. אזה"ק ב' הקודש הכללי כה - 'בדעות היונקות מן החול, כשהן מתרוממות אל התוכן הרוחני, הרי הן עוזבות את התוכנים המעשיים והממשיים לגמרי, מפני שאין כחן יפה לכלול הכל באגודה אחת.. ושכלולם של ישראל בבנין בית המקדש, האמנם ישב אלוקים את האדם על הארץ, שכלל את צביון הדעה המתנשאת למעלה מן הגיון מצומצם.. ואור הקודש מתאדר על הכל, מתגדל על כל כל, ובמקום ירידתו לעמקי התחתיות שם הוא מוצא את כל מרום וקדוש, ובמקום עליתו למרומי שפירי גבוהים שם הוא מוצא שורש כל אשר ירד ונשפל..

ז. עולת ראיה א' קפא - 'מכלל שהוא צריך לפרט. ההופעה העליונה, העומדת למעלה מכל גבולים, אם לא היה ביכלתה להמציא גם כן כל מורד וכל גבול הרי היתה היא בעצמה בעלת צמצום וגבול, ולא

היה מקום הופעה לאור העליון, המתגדל ועולה מעל כל מצר ומתעלה ממעל לכל גבול. על כן הכלל הוא צריך לפרט.

ח. עולת ראיה א' קסו – איזהו מקומן של זבחים. המקום יאמר על השטח החמרי של דבר, המכיל בתוכו איזה ענין מיוחד, וירמוז ברוחניות על המדרגה המיוחדת של איזה נושא. התגלות ערכי המקום בעולם, ומהות המקום בכלל, היא ענין הבא מתוך הצרך של ההבלטה המוחשית אשר למושגים העליונים. הצרך הזה של ההבלטה המוחשית של תכן הקדש, המחיה כל עולמים, זהו הדבר המביא בעולם את קדושת הקרבנות, ביחוד קדושת הזבחים. וחלוקי מדרגות הקדש שבהם מקושרים הם בחלוקי המדות של דיוק המקום אשר לזבחים. איזהו מקומן של זבחים.

ט. עולת ראיה א' קעא – ופנה לסובב. המזבח, מקום הכפרה המוחלטה, הוא רשום ביסוד מקומו של עולם לארבע רוחותיו, אמנם יש לו יחש לא עם המקום המוגבל לבד, אלא עם כל המצוי שלמעלה מן המקום, הגורם את ההויה המקומית נושאת המציאות. וזהו תכן המקיף החצוני, שאע"פ שהוא מתגלם בצורה רבועה במזבח, הוא כולל בקרבו את כל הצורות המקומיות ושרשיהן, כדי להעלות את ההויה ואת החיים, נשואי המקום, בכל עומק הויתם, ולהביאם לטהרתה של הכפרה המוחלטה. ופנה לסובב.

י. עולת ראיה א' רלו - מכון לשבתך פעלת ד' מקדש ד' כוננו ידיך. מציאות קדושת המקום, שבתכלית המעלה הוא נמצא במקום המקדש, שמשם יצאה האורה לעולם, נשגבה היא מהשקפת בינת אדם. כי איך תתכן הגבלת מקום אצל הקדושה העליונה, שלמעלה מכל משיגי הגוף. אמנם כאשר התיחדות קדושת המקום פועלת, להיות בני אדם מתרכזים לתכלית המעלה והקדושה וכבוד שמים, שמזה בא יסוד ההדרכה השלמה האנושית בכללה, הרי אנו רואים את גודל הטובה הנמשכת ממנה, שהיא נקבעה לכך מהשי"ת היודע מראשית אחרית ותוכן רוח האדם.